

Ghetto

V obchodních střediscích zakládali Židé již od 10. století vlastní osady. Od 12. století (III. a IV. lateránský koncil – 1179, 1215) bylo výslovně zakázáno soužití křesťanů s Židy. Důsledkem tohoto zákazu byla separace (oddělení) židovského obyvatelstva ve zvláštních ulicích a čtvrtích. Fyzická izolace byla posilována řadou dalších nařízení a zákazů: Židé museli nosit odlišující znamení na oděvu (žluté kolečko a bílý skládaný krejzlík), nesměli se věnovat řemeslům, nesměli vlastnit ani obdělávat půdu, nesměli se stravovat ve veřejných hostincích apod. Zbavení téměř všech práv zůstávali Židé majetkem panovníka. Většinu omezení zrušil v našich zemích až císař Josef II. v roce 1781, plné občanské rovnoprávnosti v moderním smyslu dosáhli Židé v českých zemích až roku 1867.

Slovo **ghetto** se používá od 16. století, kdy benátské Židé mohli obývat pouze část města zvanou „geto nuovo“ (it. *nová slévárna*). V 16. století se začaly židovské čtvrti neprodyšně uzavírat zdmi a jejich obyvatelé podléhali přísnému režimu: v noci nebo při křesťanských svátcích či jiných příležitostech nesměli Židé ghetta opouštět.

Kromě společenské izolace měl život v ghettu i řadu pozitivních aspektů. Oddělené židovské čtvrtě se již od středověku stávaly základem židovských obcí. Obec byla řízena vlastní samosprávou. Jejím náboženským centrem byla synagoga. Uvnitř církví i panovníkem vymezeného teritoria ghetta podléhali Židé vlastním židovským zákonům. To znamená, že ve vnitřních sporech směli jednat podle vlastního židovského práva. Ve sporech s křesťany byl soudcem tzv. židovský rychtář – křesťan, který znal jak právo městské, tak židovské. Náboženská svoboda v ghettech umožňovala rozvoj židovské kultury, literatury, písemnictví, práva, a tím přispívala k jejich vzdělanosti a upevňovala jejich identitu. Izolace v ghettech zabraňovala rozpouštění a zániku židovských specifík v prostředí majoritní kultury.

V současnosti se termínu ghetto používá jako označení pro místo, kde žije etnická, kulturní, náboženská či sociální skupina obyvatel izolovaně od majoritní společnosti. Separace v ghettech již není dána státními nařízeními a obyvatelům ghett není fyzicky bráněno je opouštět – odporovalo by to právnímu řádu. Hranice mezi majoritou a oddělenou skupinou je spíše strukturní a symbolická: roste z neochoty majority přijmout danou skupinu s jejími specifiky, obyvatelé ghett se zase cítí bezpečněji v izolaci, v systému svých srozumitelných hodnot, norem a vzorců chování, jež jsou ve vnějším prostředí příčinou dezorientace či konfliktu.

